بازگشت روستاها به مدار تولید سبز

اقتصاد سبز، پیشران نوین اقتدار ملی و صیانت از سرمایه‌های زیست‌محیطی در استان‌هاست

گزارش
شهرزاد رحمتی‌پور

در دنیای امروز اقتصاد سبز از یک مفهوم دانشگاهی یا توصیه زیست‌محیطی، به یکی از ابزارهای راهبردی دولت‌ها برای نجات اقتصادهای محلی، کاهش نابرابری منطقه‌ای و مدیریت بحران منابع طبیعی تبدیل شده است. در کشوری مانند ایران که بخش قابل توجهی از معیشت استان‌ها و روستاها به آب، خاک، انرژی و تنوع زیستی وابسته است، گذار از اقتصاد سنتی منابع‌محور به اقتصاد سبز، یک ضرورت توسعه‌ای محسوب می‌شود. استان‌هایی که سال‌ها با چالش بیکاری، مهاجرت روستایی، فرسایش خاک و آلودگی زیست‌محیطی دست‌وپنجه نرم کرده‌اند، اکنون می‌توانند با تکیه بر انرژی‌های تجدیدپذیر، کشاورزی پایدار، گردشگری مسئولانه و صنایع کم‌کربن، مسیر تازه‌ای برای رشد و رفاه بازتعریف کنند. اقتصاد سبز این ظرفیت را دارد که هم‌زمان اشتغال ایجاد کند، هزینه‌های تولید را کاهش دهد و سرمایه‌های طبیعی را برای نسل‌های آینده حفظ کند. به اعتقاد کارشناسان، اگر سیاستگذاری اقتصادی کشور به‌درستی بر مبنای اقتصاد سبز بازتنظیم شود، استان‌ها می‌توانند به موتورهای پیشران توسعه ملی تبدیل شوند و روستاها دوباره به کانون تولید و امید بازگردند.

حفاظت از محیط زیست در دهه‌های اخیر از یک دغدغه اخلاقی به یک الزام اقتصادی و امنیتی برای کشورها تبدیل شده است. توسعه بی‌محابای مبتنی بر مصرف حداکثری منابع طبیعی تجدیدناپذیر که در ادبیات اقتصادی از آن به عنوان «اقتصاد قهوه‌ای» یاد می‌شود، نه‌تنها منجر به تخریب گسترده محیط‌زیست شده، بلکه هزینه‌های پنهان و سنگینی را بر اقتصاد ملی تحمیل کرده است؛ هزینه‌هایی که امروز در قالب بحران آب، آلودگی هوا، فرسایش خاک و کاهش بهره‌وری اقتصادی خود را نشان می‌دهند. در مقابل، اقتصاد سبز به‌عنوان پاسخی ساختاری به این چالش‌ها، تلاش می‌کند میان رشد اقتصادی، عدالت اجتماعی و پایداری زیست‌محیطی توازن برقرار کند. به گفته دکتر سهراب نادری، استاد اقتصاد محیط‌زیست و مشاور توسعه پایدار، اقتصاد سبز یک تغییر الگوست.

او ادامه می‌دهد: «در این رویکرد، طبیعت نه مانع توسعه، بلکه سرمایه اصلی آن تلقی می‌شود. هر استان بر اساس مزیت‌های بومی خود از خورشید و باد گرفته تا خاک، دریا و تنوع زیستی می‌تواند الگوی خاصی از اقتصاد سبز را پیاده‌سازی کند. این نگاه، به‌ویژه برای ایران با تنوع اقلیمی کم‌نظیر، فرصتی راهبردی به شمار می‌آید.»

چنادری توضیح می‌دهد: «اقتصاد سبز بر کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای، استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر، مدیریت پایدار منابع آب و زمین و اصلاح الگوهای تولید و مصرف استوار است. در چنین مدلی، رشد اقتصادی به بهای تخریب محیط‌زیست محقق نمی‌شود، بلکه با افزایش بهره‌وری منابع و نوآوری فناورانه همراه است.»

به گفته این کارشناس اقتصاد محیط‌زیست، تجربه‌های جهانی نشان می‌دهد، سرمایه‌گذاری در اقتصاد کم‌کربن، اقتصاد دایره‌ای، اقتصاد زیستی و فناوری‌های سبز، نه‌تنها موجب کاهش هزینه‌های بلندمدت دولت‌ها شده، بلکه فرصت‌های شغلی جدید و پایدار ایجاد کرده است.

قربانیان تخریب محیط‌زیست

در سطح استان‌ها، اقتصاد سبز می‌تواند نقشی تعیین‌کننده در احیای اقتصاد محلی ایفا کند. برای نمونه، استان‌هایی مانند کرمان، یزد و سیستان‌وبلوچستان با برخورداری از تابش بالای خورشید، ظرفیت تبدیل‌شدن به قطب انرژی خورشیدی کشور را دارند. این امر علاوه بر تأمین انرژی پاک، می‌تواند زنجیره‌ای از مشاغل محلی در حوزه نصب، نگهداری و خدمات فنی ایجاد کند. در استان‌های شمالی نیز اقتصاد دایره‌ای و مدیریت پسماند، هم یک ضرورت زیست‌محیطی و هم یک فرصت اقتصادی محسوب می‌شود؛ فرصتی برای کاهش آلودگی و هم‌زمان خلق ارزش افزوده از بازیافت و استفاده مجدد مواد.

روستاها، به‌عنوان نخستین قربانیان تخریب محیط‌زیست، بیشترین منفعت را از اقتصاد سبز خواهند برد. کشاورزی پایدار، کاهش مصرف کود و سموم شیمیایی، استفاده از کودهای ارگانیک و توسعه زراعت هوشمند، نه‌تنها امنیت غذایی را تقویت می‌کند بلکه هزینه تولید را نیز کاهش می‌دهد. دکتر نادری معتقد است: «اقتصاد سبز می‌تواند مهاجرت معکوس ایجاد کند؛ وقتی روستا محل اشتغال پایدار و درآمد قابل اتکا شود، جمعیت مولد به آن بازمی‌گردد.»

این کارشناس اقتصادی محیط‌زیست می‌گوید: «در کنار کشاورزی، بوم‌گردی و اکوتوریسم یکی از مهم‌ترین بازوها، اقتصاد سبز در مناطق روستایی و کمتر توسعه‌یافته است. این نوع گردشگری با حفظ منابع طبیعی و مشارکت جوامع محلی، درآمدزایی می‌کند بدون آن‌که فشار مضاعفی بر محیط‌زیست وارد شود. استان‌هایی مانند گیلان، کهگیلویه‌وبویراحمد و خراسان‌جنوبی می‌توانند با برنامه‌ریزی اصولی، از این ظرفیت به‌عنوان جایگزینی برای اقتصادهای فرساینده بهره ببرند.»

اقتصاد سبز برای ایران یک نسخه وارداتی نیست، بلکه راهبردی بومی‌پذیر و منطبق با واقعیت‌های اقلیمی، اجتماعی و اقتصادی کشور است. اگر برنامه‌های کوتاه‌مدت، میان‌مدت و بلندمدت توسعه استانی بر مبنای این رویکرد بازتعریف شود، می‌توان به آینده‌ای امیدوار بود که در آن رشد اقتصادی، رفاه اجتماعی و حفاظت از محیط‌زیست در تعارض با یکدیگر نباشند. اقتصاد سبز، همان مسیری است که می‌تواند استان‌ها و روستاهای ایران را از حاشیه‌نشینی اقتصادی به متن توسعه ملی بازگرداند.

نقش کلیدی دولت

با این اوصاف، نقش دولت در این مسیر، نقشی کلیدی و غیرقابل‌جایگزین است. سیاستگذاری مالیاتی، تخصیص یارانه‌ها، برنامه‌ریزی بودجه‌ای و حمایت از تحقیق و توسعه، ابزارهایی هستند که می‌توانند مسیر سرمایه‌گذاری را به سمت اقتصاد سبز هدایت کنند. تجربه‌های جهانی نشان می‌دهد، کاهش مالیات برای ساختمان‌های سبز، حمایت از انرژی‌های تجدیدپذیر و درونی‌سازی هزینه‌های زیست‌محیطی در قیمت کالاها، رفتار بازار را به‌طور مؤثری اصلاح می‌کند. در سطح بین‌المللی، سازمان برنامه محیط‌زیست سازمان ملل متحد، اقتصاد سبز را به‌عنوان ستون اصلی توسعه پایدار معرفی کرده و کشورها را به گذار ساختاری در این حوزه فراخوانده است. کشورهایی مانند چین، فرانسه و کره‌جنوبی با سرمایه‌گذاری گسترده در فناوری‌های سبز، توانسته‌اند هم رشد اقتصادی خود را حفظ کنند و هم شدت تخریب محیط‌زیست را کاهش دهند. این تجربه‌ها نشان می‌دهد؛ اقتصاد سبز نه مانع توسعه، بلکه شرط بقای آن است.

نقشه راه جدید صیانت از جنگل‌ها

با تشدید پیامدهای تغییرات اقلیمی و فشار بر منابع طبیعی، اقتصاد سبز به‌عنوان راهکار تازه حفاظت از جنگل‌های گلستان در دستور کار قرار گرفته است. مدیرکل منابع طبیعی و آبخیزداری گلستان، با تأکید بر ارزش‌گذاری خدمات اکوسیستمی، از راه‌اندازی صندوق خدمات اکولوژیک و توسعه زراعت چوب به‌عنوان دو محور این تحول یاد می‌کند. علی‌اصغر نکویی می‌گوید: «کاهش پوشش گیاهی ریشه بسیاری از بحران‌های زیست‌محیطی است و بدون توسعه فضای سبز نمی‌توان گردوغبار، فرسایش خاک و نابسامانی منابع آب را مهار کرد.»

به گفته او، جنگل‌ها فقط منبع چوب نیستند؛ در تولید آب، جذب کربن و تنظیم اقلیم نقش حیاتی دارند اما این خدمات در برنامه‌ریزی اقتصادی دیده نمی‌شوند. ایجاد صندوق اکولوژیک به تجمیع منابع ناشی از این خدمات و حمایت از بهره‌برداران کمک می‌کند. نکویی خرید کربن را نیز ابزار تشویقی مؤثر می‌داند و معتقد است اگر پرداخت بر پایه میزان جذب کربن در قانون تعریف شود، سرمایه‌گذاری در درختکاری و زراعت چوب افزایش خواهد یافت و این اقدام به کاهش اثرات تغییر اقلیم منجر می‌شود.

فشار قیمت چوب و لزوم زراعت پایدار

مدیرکل منابع طبیعی گلستان افزایش قیمت چوب را عاملی برای رشد قطع درختان دانسته و تأکید می‌کند توسعه زراعت چوب باید نیاز صنایع را به‌صورت پایدار تأمین کند تا فشار از جنگل‌های طبیعی برداشته شود. او اراضی شیبدار را ظرفیت مناسبی برای ایجاد باغات چندمنظوره معرفی می‌کند؛ اقدامی که به کنترل فرسایش خاک و ایجاد درآمد برای بهره‌برداران منجر می‌شود. نکویی انتخاب گونه‌های سازگار با اقلیم و کم‌نیاز به آب را از الزامات موفقیت طرح‌های جنگل‌کاری برمی‌شمرد و استفاده از دانش مراکز تحقیقاتی همراه با تجربیات میدانی را شرط پایداری طرح‌های توسعه پوشش گیاهی می‌داند.

وی می‌گوید توانمندسازی جوامع محلی و ایجاد معیشت‌های جایگزین، اساس تحقق اقتصاد سبز در جنگل‌های گلستان است؛ مدلی از توسعه که هم از تخریب سرزمین می‌کاهد و هم اقتصاد منطقه را با زیست‌بوم آن همسو می‌سازد.

خبر

رونمایی از سایت اطلاع‌رسانی سلامت

خراسان رضوی

معاون بهداشت دانشگاه علوم پزشکی مشهد از راه‌اندازی سایت بسیج اطلاع‌رسانی سلامت به عنوان مرجعی علمی و قابل اعتماد برای عموم خبر داد.

دکتر مهدی قلیان، معاون بهداشت دانشگاه علوم پزشکی مشهد در مراسم رونمایی از سایت بسیج اطلاع‌رسانی سلامت گفت: حوزه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در حال حاضر چهار اولویت اصلی را دنبال می‌کند که شامل جوانی جمعیت، بسیج اطلاع‌رسانی سلامت و ارتقای سواد سلامت جامعه، اجرای برنامه پزشک خانواده و همچنین کنترل عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت است.

وی با بیان اینکه ارتقای سواد سلامت جامعه به‌عنوان یک زیرساخت اساسی، نقش تعیین‌کننده‌ای در ارتقای سلامت جامعه دارد، ادامه داد: داشتن اطلاعات صرفاً به معنای برخورداری از سواد سلامت نیست. ممکن است فردی اطلاعاتی درباره بیماری‌های واگیر داشته باشد اما نداند چگونه در عمل رفتار کند؛ چنین فردی از سواد سلامت پایینی برخوردار است. در همین راستا، معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی تلاش کرده است مرجعی علمی و قابل اعتماد برای دسترسی عمومی مردم ایجاد کند و به همین منظور سایت بسیج اطلاع‌رسانی سلامت راه‌اندازی شده است. معاون بهداشت دانشگاه علوم پزشکی مشهد گفت: در این سایت، تمامی بیماری‌های واگیر و غیرواگیر، آسیب‌ها و معضلات اجتماعی، حوزه سلامت شهری و روستایی، بیماری‌های مشترک دام و انسان، بیماری‌های ویروسی به‌صورت دسته‌بندی‌شده و بر اساس ترتیب الفبایی ارائه شده و براساس این موارد اقدامات پیشگیرانه، خدمات مراکز سلامت و راهکارهای ارتقای سلامت به زبان ساده در اختیار مردم قرار گرفته است.

تکمیل شدن باغ موزه دفاع مقدس در بوشهر تا ۲ سال آینده

بوشهر

باغ‌موزه دفاع مقدس بوشهر تا دو سال آینده تکمیل شده و به بهره‌برداری کامل می‌رسد.

ارسلان زارع، استاندار استان بوشهر در نشست شورای هماهنگی حفظ آثار و نشر فرهنگ ارزش‌های دفاع‌مقدس با اشاره به پیشینه مردم آگاه و شجاع این استان در دفاع از میهن اسلامی ایران گفت: استان بوشهر در جبهه‌های هوایی، دریایی و زمینی در دوران دفاع‌مقدس، نقش تأثیرگذاری داشته و نام رزمندگان و سرداران این استان همواره می‌درخشد.

وی با بیان اینکه با برنامه‌ریزی صورت گرفته، باغ موزه دفاع مقدس استان سال ۱۴۰۷ به بهره‌برداری خواهد رسید، افزود: با وجود تعیین برنامه زمان‌بندی برای اتمام این پروژه، باید تلاش شود تا با افزایش سرعت اجرای کار، زمان بهره‌برداری کوتاه‌تر شود.

امامزاده یحیی در ورامین، آمیزه‌ای از هنر و مذهب

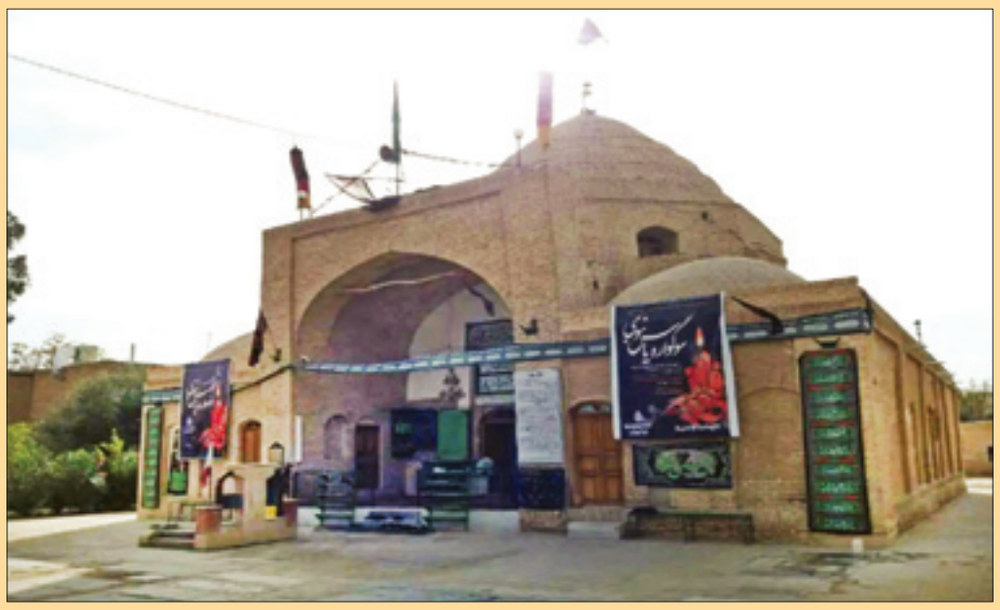

مرز پرگهر

یکی از مکان‌های مذهبی ورامین که در روستای کهنه گل این شهرستان واقع شده است امامزاده یحیی(ع) می‌باشد که در مناسبت‌های مذهبی خصوصاً در ایام محرم و صفر پذیرای عاشقان اهل‌بیت است.

بقعه امامزاده یحیی در جنوب شرقی شهر ورامین در استان تهران واقع شده است، عده‌ای وی را یکی از نوادگان امام سجاد(ع) می‌دانند و تعدادی معتقد هستند وی فرزند علی ابن عبدالرحمن بن قاسم بن حسن بن زید بن امام حسن(ع) و مادرش دختر عبدالله بن ابراهیم بن محمد بن عبدالله بن محمد بن علی بن عبدالله بن جعفر بن ابیطالب است. قدمت این بقعه به دوران صفویه باز می‌گردد و در صحن بنا چهار کنج تاق‌نما قرار گرفته که نشان می‌دهد این بنا از معماری‌های اصیل ایرانی-اسلامی و به سبک آذری بنا نهاده شده است. شمایل این بقعه از هشت دریچه مشبک و یک گنبد آجری بزرگ ساخته شده و در قسمت پایین دیواره صحن، گچبری‌هایی وجود دارد و در پایین آنها نیز کاشی‌های بزرگ و زیبایی با جلای فلزی به کار رفته‌است. محراب زیبای این امامزاده از سوی علی بن محمد ابی طاهر ساخته شده است. ضریح چوبی و ساده این بقعه نظر هر بیننده‌ای را جلب می‌کند و گنبد مقبره از روش تبدیل چهارگوش به هشت ضلعی و هشت ضلعی به ۱۶ ضلعی شکل گرفته و از داخل گنبد مخروطی به نظر می‌رسد و چهار دایره گچبری زیر آن قرار دارد که به نام‌های محمد، علی، حسن و حسین مزین شده است. کاشی فیروزفام آن متعلق به قرن هفتم هجری است که با خطوط کوفی و نسخ برجسته، آیه مبارکه ۶۰ از سوره مائده نقش بسته است.

برگزاری نمایشگاه بزرگ قرآن و عترت در استان مرکزی

مرکزی

مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان مرکزی گفت: نمایشگاه بزرگ قرآن و عترت استانی با هدف گسترش نشاط معنوی در نیمه دوم ماه مبارک رمضان در اراک برگزار می‌شود.

علی ایزدی، مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان مرکزی در دومین نشست هم اندیشی دستگاه‌های اجرایی با هدف برگزاری نمایشگاه بزرگ قرآن و عترت، گفت: نمایشگاه بزرگ قرآنی به عنوان یک رویداد فرهنگی و قرآنی در ماه‌مبارک رمضان با هدف ایجاد نشاط معنوی در جامعه و پاسخ به مطالبات مردم و جامعه بزرگ قرآنی برگزار خواهد شد. وی افزود: در این نمایشگاه، مؤسسات مردمی و دولتی که دستاوردهایی فراتر از فعالیت‌های مرسوم دارند، فرصت خواهند داشت تا تولیدات و دستاوردهای نوآورانه خود را عرضه کنند. این مسئول با اشاره به بخش‌های متنوع این نمایشگاه تصریح کرد: در حوزه خانواده و سبک زندگی اسلامی نشست‌ها و گفت‌وگوهایی با محور تربیت اسلامی برگزار و خدمات مشاوره تخصصی در زمینه کودک و خانواده ارائه خواهد شد تا خانواده‌ها از این فرصت معنوی بهره‌مند شوند.

ایزدی افزود: در بخش هنرهای تجسمی، فعالیت‌ها هم به‌صورت کارگاهی و هم در قالب عرضه تولیدات فاخر هنرمندان انجام می‌شود. همچنین برنامه‌های متنوعی از جمله «نقاشی آیه‌ها» برای کودکان و نوجوانان پیش‌بینی شده است تا نسل آینده نیز از برکات محافل قرآنی بهره‌مند شود. وی از عرضه کتاب‌های قرآنی، معرفی طرح‌های خلاقانه قرآنی از جمله طرح‌های «حافظ شو» و «زندگی با آیه‌ها» و نیز غرفه‌های قصص قرآنی به‌عنوان بخش‌های مهم این نمایشگاه نام برد و افزود: در این رویداد ویژه برنامه‌هایی از جمله تجلیل از چهره‌های برتر قرآنی همچون کربلایی کاظم ساروقی برگزار خواهد شد. مدیرکل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان مرکزی با اشاره به شعار ملی نمایشگاه با عنوان «ایران در پناه قرآن» یادآور شد: در این نمایشگاه فعالیت‌های مختلف فرهنگی و هنری در محکومیت هتک حرمت به ساحت مقدس قرآن کریم نیز پیش‌بینی شده است تا پیام احترام و پاسداشت ارزش‌های الهی در سطح جامعه تقویت شود. ایزدی تصریح کرد: نمایش «آتش در گلستان» از سوی کودکان و نوجوانان نقال با هدف محکوم کردن تحرکات اخیر در راستای به آتش کشیدن قرآن و مساجد، برنامه‌ریزی و اجرا خواهد شد.

خبر

طرح اشتغال پایدار مناطق مرزی اجرا می‌شود

سیستان‌وبلوچستان

معاون توسعه کارآفرینی و اشتغال اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی سیستان‌وبلوچستان از انتخاب ۱۹ شهرستان این استان به عنوان پایلوت اجرای طرح اشتغال پایدار مناطق مرزی خبر داد.

محمد عزت‌یار، معاون توسعه کارآفرینی و اشتغال اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی سیستان‌وبلوچستان گفت: طرح اشتغال پایدار مناطق مرزی با هدف ایجاد اشتغال، توانمندسازی جوامع محلی و استفاده از ظرفیت‌های اقتصادی مرزنشینان در ۱۹ شهرستان استان در حال اجراست. وی افزود: این طرح در سطح ملی برای ۱۶ استان پیش‌بینی شده که اجرای پایلوت آن در استان‌های سیستان‌وبلوچستان، مازندران، آذربایجان‌غربی، خوزستان، کردستان، کرمانشاه و گیلان آغاز شده است و پس از جمع‌بندی نتایج، به سایر استان‌ها نیز تعمیم خواهد یافت. این مسئول با اشاره به سابقه اجرای برنامه‌های اشتغال روستایی و مرزی تصریح کرد: تجربه پرداخت تسهیلات کم‌بهره و مشارکت نهادهای محلی نشان داده است که بدون حضور تسهیلگران توانمند، دستیابی به اشتغال پایدار امکان‌پذیر نیست و به همین دلیل نقش تسهیل‌گران در این طرح محوری تعریف شده است. عزت یار تأکید کرد: هدف نهایی این طرح، ایجاد اشتغال پایدار، تقویت اقتصاد محلی، افزایش تاب‌آوری معیشتی مرزنشینان و جلوگیری از مهاجرت نیروی کار از مناطق مرزی سیستان‌وبلوچستان است.

۳ طرح بزرگ آب و فاضلاب افتتاح می‌شود

مازندران

مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب مازندران از بهره‌برداری سه طرح راهبردی در حوزه آب و فاضلاب این استان همزمان با سفر رئیس‌جمهور به مازندران خبر داد.

بهزاد برارزاده، مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب مازندران با اشاره به اتمام مرحله دوم تصفیه‌خانه فاضلاب نوشهر و چالوس گفت: این پروژه با هدف صیانت از دریای خزر اجرا شده است. وی افزود: در این طرح، فاضلاب‌های خانگی پس از طی مراحل استاندارد تصفیه، به چرخه طبیعت بازمی‌گردد و پساب تولیدی قابلیت استفاده در بخش کشاورزی را دارد. با بهره‌برداری از این پروژه، حدود ۵۰ هزار نفر از جمعیت شهرهای نوشهر و چالوس از خدمات شبکه فاضلاب شهری بهره‌مند می‌شوند. مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب مازندران همچنین از آماده افتتاح بودن مجتمع آبرسانی خزرآباد ساری خبر داد و افزود: این پروژه، آب شرب پایدار ۱۰۰ روستا و حدود ۶۰ هزار نفر جمعیت را تأمین می‌کند. برارزاده در ادامه از پایان عملیات اجرایی مجتمع آبرسانی ریگ‌چشمه بابل نیز خبر داد و تصریح کرد: با اجرای این طرح، امکان تأمین آب پایدار برای ۲۷ روستا و بیش از ۷ هزار و ۵۰۰ نفر فراهم می‌شود. این پروژه‌ها در سفر رئیس‌جمهور به مازندران افتتاح می‌شود.